

Til Justisdepartementet

Oslo 17. april 2020

Saksnummer: 20/588

Vår ref: Vinje

HØRINGSUTTAELSE TIL FORSLAG OM REDUKSJON AV GEBYRER, SALÆRER M.V. VED GJELDSINNDRIVELSE

Advokatfirmaet Garmann Mitchell vil med dette avgi høringsuttalelse til Justisdepartementets forslag av 6. april om vesentlig nedsettelse av ulike former for gebyrer og salærsatser ved gjeldsinndrivelse.

Uttalelsen er ikke knyttet til noen av våre klienter eller deres interesser. Dette er våre egne oppfatninger basert på erfaringer vi har gjort oss som rådgivere for næringsdrivende i mange år, herunder relatert til systemer for inkasso og gjeldsinndrivning.

Om saksbehandling og høringsfrist

Vi er overrasket over den ekstremt korte høringsfristen, som i praksis kun er en drøy uke. Det gjør det svært vanskelig for høringsinstansene å komme med gjennomtenkte innspill.

Det bemerkes at den normale høringsfristen på tre måneder også er satt til hensyn av lovgiveren selv. At det går en viss tid fra en regel foreslås til den vedtas, medfører at departementet får tid til å tenke seg grundig om og vurdere forslaget i en større sammenheng. I Norge har vi ikke hatt tradisjon for lovgivning basert på impulsive innfall. Nettopp i krisetider er det viktig å holde fast ved våre grunnleggende systemer og tradisjoner i offentlig forvaltning. Det er det etablerte systemet som gjør at Norge i det hele tatt fungerer om dagen. Og raske endringer må ikke bli noe mål i seg selv. Det er en bekymring som har rekkevidde utenfor denne saken. Den igangværende NAV-skandalen viser hva som kan skje når det går for fort i svingene hos lovgiver. Etter koronakrisen er farten flerdoblet, og produksjonen av nytt regelverk fremstår nærmest hyperaktivt. Det må nødvendigvis få skadevirkninger. Særlig for næringslivet som nå trenger stabile rammebetingelser for å overleve. Det merker vi som bistår bedriftene med å implementere nytt regelverk.

Generelt om forslaget materielle innhold

Vi kan vanskelig se at det fremlagte forslaget dekker presserende behov skapt av koronakrisen, slik det hevdes. Det er riktignok flere privatpersoner som nå vil få betalingsproblemer, men det skyldes jo primært at de er arbeidsledige, ikke inkassosalærene. Og vi kan vanskelig forstå at noen skyldner reddes fra ruin ved at purregebyret reduseres fra 70 til 35 kroner.

Rotårsaken til den økonomiske krisen er at tusenvis av små og store bedrifter momentant har mistet kundegrunnlaget. Hovedproblemet akkurat nå er *likviditet*. En forutsetning for likviditet er inndrivelse av kundefordringer. Og det er i den sammenheng en fare for at debitorer spekulerer i at kreditor legger ned driften. En forbruker tenker kanskje at han kan la være å betale snekkeren som fullførte en trapp i vinter, for dersom snekkeren går konkurs, så er det en sjanse for at boet ikke har evne til å inndrive gjelden. Da får han trappen gratis.

Det er da et paradoks om Regjeringen samtidig innfører regler som gjør det *lettere* å misligholde gjeld. Man bør i hvert fall tenke gjennom konsekvensene.

Det bør fremheves at når Norge p.t. har rundt 500 000 arbeidsledige, så er det fordi de er sagt opp eller permittert fra bedrifter som ikke har betalende kunder. Hjelper man bedriftene, så hjelper man også deres ansatte, som igjen er forbrukere. Det perspektivet glemmer man når forbrukerjusen og offentlig debatt i stadig større grad preges av en forenklet, feilaktig og moralistisk oppfatning av forbrukeren som definert offer og foretaket som definert overgriper.

Når dette er sagt, er vi enige i at nivået på inkassosalærer generelt sett er for høyt, og at enkelte debitorer rammes urimelig. Nivået henger igjen fra en tid der saker ble behandlet manuelt. Etter at prosessene er digitalisert har det medført en uforholdsmessig høy inntjening hos inkassoselskapene. Det bør lovgiver gjøre noe med.

Men etter vårt syn er det et for ensidig fokus på reduserte satser.

For det første er nettopp et ledende hensyn ved inkassoreglene allmenn- og individualprevensjon mot manglende betalings*vilje*. Debitorer som kverulerer, trenerer og gjør seg utilgjengelige, må møtes med konsekvenser. Blir det for lett å slippe å betale, vil det medføre at vare- og tjenesteytere ikke lenger vil tilby sine ytelser uten forskuddsbetaling. Kredittflyten i samfunnet hemmes. Det er særlig viktig å unngå nå.

Regelverket bør altså innrettes slik at manglende betalings*vilje* møtes med preventive sanksjoner, mens de debitorer som mangler betaling*sevne* bør gis reelle muligheter til å løse sine problemer.

Etter vårt syn ligger løsningen i å vesentlig forenkle *prosessen* for inndrivelse av gjeld. De store kostnadene følger av et komplisert og sendrektig system, som premierer trenering både av skyldner, og til dels profesjonelle inkassatorer (slik at de kan maksimalisere salæret). Mange saker går gjennom full inkasso og så forliksrådet før namsmyndigheten kan ta utlegg.

Mye av problemet ligger i *forliksrådet*, som er et sterkt fordyrende og unødvendig ledd i inkassosaker. Behandlingen tar lang tid, og forliksrådet selv har ytterst sjelden noen faglig merverdi å bidra med i prosessen. Hvis debitor krever en rettslig vurdering av mindre regninger, bør det heller skje ved en forenklet prosess i tingretten; betydelig enklere enn dagens småkravprosess etter tvisteloven, og slik at partene normalt ikke trenger advokat.

Systemet bør videre gi et incitament for skyldneren til å akseptere klar og forfalt gjeld. Man kunne f.eks. tenke seg at debitor kan unngå alt eller det meste av inkassoomkostninger ved å avgi aksept for gjelden som erkjennes ved digital signatur. Deretter registreres gjeldsposten automatisk som utlegg. Så kan man deretter forbedre systemene for nedbetaling og gjeldsordning hos namsmyndighetene. Her er det antagelig et digitaliseringspotensial som ikke er utnyttet.

Dette må selvsagt utredes ytterligere. Hovedpoenget vårt er at nøkkelen til bedre og billigere inkasso ligger i å forenkle inkassoprosessen, ikke å beholde dagens langtekkelige inndrivelse, men med senkede satser. Det vil snarere føre til ytterligere kverulering, trenering og derved kostnader for næringslivet, som igjen får konsekvenser for kunder og ansatte.

Særlig om purregebyrene

Vi vil spesielt fraråde å halvere purregebyrer og inkassovarsel (samlet omtalt som «purregebyrene») fra dagens sats på maksimalt 70 kroner (x 2).

For det første er ikke purregebyrene en del av en regulær inkassoprosess, men et preventivt verktøy som skal bidra til *generell betalingsdisiplin*. De fleste av oss kan glemme en regning, og noen vil utsette betalingen noen uker som en form for kreditt per selvtekt. Purregebyrene motvirker slik uheldig adferd, som går utover næringsdrivendes likviditet og skaper ekstraarbeid. Men skal gebyret ha noe incitament, må det være *merkbart*. Allerede i dag ligger gebyret i nedre sjikt for hva mange med vanlig økonomi vil tenke over. Hvis gebyret halveres ned til prisen på en flaske brus vil beløpet miste karakteren av incitament for de aller fleste. Snarere kan et så bagatellmessig gebyr gi et signal om at det egentlig er greit å ikke betale ved forfall.

For det annet pålegges purregebyrene før den regulære inkassoprosessen, og det går til dekning av kreditors *egne kostnader*. For mange vil utgiftene ved purringer være langt høyere enn gebyret, f.eks. for en

håndverkerbedrift som purrer manuelt selv eller ved regnskapsfører.

For det tredje vil de aller fleste som betaler purregebyrene, være personer med god betalingsevne, men som har glemt eller ikke gidder å betale regningene ved forfall. Bare en marginal del purresakene går videre til regulær inkasso. Og i de tunge inkassosakene utgjør purregebyrene bare en marginal andel av inkassokostnaden. Paradoksalt nok foreslås en mindre endring av de tunge inkassosalærene, noe som er vanskelig å forstå. Det er vel nettopp da det er viktigst å hjelpe debitor.

Avsluttende merknader

Vi vil til sist peke på at offentlige myndigheter har et rikholdig sortiment av overtredelsesgebyrer som kan pålegges borgerne når disse ikke gjør som myndighetene vil. Enten det dreier seg om innfrielse av avgifter ved forfall, parkering eller oppfyllelse av en eller annen rapporteringsplikt. Det er sjelden man ser noen offentlig utredning der myndighetene spør seg om det er rimelig balanse mellom hva det offentlige oppnår med slike gebyrer, og de byrder det påfører individene. Det kan se ut til at statens omsorg for debitorers ve og vel begrenser seg til tilfeller der staten ikke er kreditor.

Med vennlig hilsen
Garmann, Mitchell & Co Advokatfirma DA

Eirik Vinje
Advokat

T: +47 92 88 67 79 E: ev@gmco.no
Ansvarlig advokat: Eirik H Vinje